

GLOSY

Łukasz Skrabaczewski¹

Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 maja 2022 r., sygn. II AKz 453/22²

Streszczenie

Komentowane postanowienie dotyczy problematyki pozostawiania przez Narodowy Bank Polski – dalej NBP, „bankiem” w rozumieniu ustawy Prawo bankowe, wobec którego zastosowanie mają przepisy dotyczące tajemnicy bankowej w tym art. 106b pr. bank., przewidujący procedurę wyrażenia zgody na udostępnienie informacji stanowiącej tajemnicę bankową. Przedmiotowe orzeczenie i wyrażona w treści uzasadnienia argumentacja zasługują na aprobatę. Sąd Apelacyjny w Katowicach słusznie stwierdził, iż w zakresie pojęcia „bank” kreowanego przez ustawę pr. bank. mieści się Narodowy Bank Polski, który z uwagi na wykonywanie działalności bankowej w zakresie prowadzenia rachunków bankowych zobowiązany jest do zachowania tajemnicy.

Słowa kluczowe

Tajemnica bankowa, Narodowy Bank Polski, zwolnienie z tajemnicy, prawo bankowe.

---

¹ Łukasz Skrabaczewski, asesor Prokuratury Rejonowej w Chorzowie; ORCID: 0000-0002-8932-5607.

² Niepublikowane.

Pojęcie banku na gruncie przepisów o tajemnicy bankowej w ustawie Prawo bankowe, obejmuje swym zakresem Narodowy Bank Polski. W konsekwencji do Narodowego Banku Polskiego oraz osób w nim zatrudnionych jak najbardziej będzie miał również zastosowanie tryb uregulowany w art. 106b pr. bank.

1. Wprowadzenie

Tajemnica bankowa należy do kategorii tajemnic ustawowo chronionych o szczególnym znaczeniu dla obrotu prawnego oraz o szczególnym reżimie zwolnienia z obowiązku jej zachowania. Zaostrzony reżim związany z tajemnicą bankową wynika bezpośrednio z charakteru tejże – dotyczy ona bowiem fundamentalnego prawa do prywatności, obejmuje zarówno wymierny aspekt ekonomiczny – chroniąc tajemnicę handlową i przedsiębiorstwa, jak również aspekt niematerialny związany z lojalnością wobec klienta oraz gwarantowaną przez bank poufnością przeprowadzanych transakcji. Zakres przedmiotowy i podmiotowy tajemnicy bankowej zostaje wyznaczony przez art. 104 ust. 1 ustawy Prawo bankowe³. Zgodnie z tą regulacją bank, osoby w nim zatrudnione oraz osoby, za których pośrednictwem bank wykonuje czynności bankowe, są obowiązane zachować tajemnicę bankową, która obejmuje wszystkie informacje dotyczące czynności bankowej, uzyskane w czasie negocjacji, w trakcie zawierania i realizacji umowy, na podstawie której bank tę czynność wykonuje. Regulacje pr. bank. przewidują kilka równorzędnych sposobów uzyskiwania danych bankowych – w niniejszym opracowaniu kategoria ta zostanie zawężona do przedmiotu rozpoznania Sądu Apelacyjnego, tj. problematyki występowania o wyrażenie zgody na udostępnienie tajemnicy bankowej w sytuacji prowadzenia postępowania karnego pozostającego w fazie *in rem*. Przedmiotem glosy jest zasługujące na pełną aprobatę postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 maja 2022 r., sygn. II AKz 453/22, które odnosi się do zagadnienia zachowania procedury wyrażenia zgody na udostępnienie informacji posiadanych przez Narodowy Bank Polski⁴.

---

³ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 2439 – dalej pr. bank.).

⁴ Dalej NBP.

2. Stan faktyczny

Prokuratura Rejonowa w Chorzowie nadzorowała dochodzenie o czyn z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. W związku z prowadzonym postępowaniem uzyskano materiał dowodowy wskazujący na wykonywanie przelewów na rachunek bankowy prowadzony przez NBP – Oddział Okręgowy w Katowicach. W związku z niemożnością ustalenia posiadacza lub współposiadaczy prowadzonego rachunku bankowego nadzorujący dochodzenie zwrócił się z wnioskiem w trybie art. 106b pr. bank. do Sądu Okręgowego w Katowicach o wyrażenie zgody na udostępnienie informacji przez wskazany Bank.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 28 marca 2022 r., sygn. V Kp 223/22⁵ odmówiono wyrażenia zgody na udzielenie informacji stanowiących tajemnicę bankową. W treści uzasadnienia przedmiotowego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, że wniosek nie mógł zostać uwzględniony, albowiem wykładnia przepisów art. 106b pr. bank oraz art. 2 pr. bank. statuującego definicję prawną banku prowadzi do konkluzji, że NBP nie spełnia kryteriów pozwalających na uznanie go „bankiem” w rozumieniu pr. bank. W ocenie Sądu, NBP nie spełnia powyższych kryteriów z uwagi na jego pozycję oraz odrębność regulacji dotyczących tego podmiotu. Sąd Okręgowy zaznaczył, że NBP działa w oparciu o ustawę o Narodowym Banku Polskim⁶ oraz przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej⁷, nie zaś na podstawie zezwoleń, o których mowa w art. 2 pr. bank. Poza powyższym Sąd *a quo* wskazał, że art. 55 ustawy o NBP kreuje odrębną regulację dotyczącą obowiązku zachowania tajemnicy, a przy tym żaden z przepisów ustawy o NBP nie odsyła do odpowiedniego stosowania przepisów pr. bank. pozwalających na uchylenie tajemnicy bankowej, jak też ustawa o NBP nie zawiera analogicznej regulacji w tym przedmiocie. Powyższe rozważania skłoniły Sąd Okręgowy w Katowicach do uznania, że brak jest normatywnych podstaw do udzielenia zgody na ujawnienie przez NBP informacji objętych tajemnicą bankową w trybie art. 106b pr. bank., które to informacje w ocenie Sądu powinny zostać uzyskane na podstawie ogólnych przepisów kodeksu postępowania karnego dotyczących tajemnicy służbowej i zawodowej.

Z powyższym orzeczeniem nie zgodził się prokurator, który zaskarżył postanowienie w całości podnosząc obrazę przepisów prawa materialne-

---

⁵ Niepublikowane.

⁶ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 492) – dalej ustawa o NBP.

⁷ Dalej Konstytucja RP.

go, a to art. 55 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim w zw. z art. 1 i art. 105 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe poprzez dokonanie błędnej wykładni przedmiotowych przepisów i uznanie, że w przypadku informacji dotyczących rachunku prowadzonego przez Narodowy Bank Polski nie znajdują zastosowania przepisy ustawy prawo bankowe w zakresie tajemnicy bankowej oraz trybu udzielania informacji stanowiących tajemnicę bankową, co w konsekwencji doprowadziło do naruszenia przepisu prawa procesowego, a to art. 106b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe i odmowy udzielenia zgody na udostępnienie informacji stanowiących tajemnicę bankową. Jednocześnie w *petitum* zażalenia złożył wniosek o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez wyrażenie zgody na udostępnienie informacji przez NBP zgodnie z pierwotnym wnioskiem.

W uzasadnieniu środka zaskarżenia prokurator wskazał, że brak jest podstaw do akceptacji wykładni przepisów dokonanej przez Sąd Okręgowy w Katowicach, która prowadzi do niwelacji gwarancyjnej funkcji tajemnicy bankowej. W tym zakresie skarżący podniósł, iż poddając komparatystyce przepisy ustawy o NBP oraz pr. bank. należy uznać, że ta pierwsza pozostaje *lex specialis* w stosunku do pr. bank. w zakresie, w jakim przyznaje NBP status banku specjalnego, o dominującej roli w państwowym systemie bankowym. Nie można jednakże stracić z pola widzenia faktu, że podmiot ten wykonuje również czynności bankowe w postaci prowadzenia rachunków oraz udzielania kredytów właściwym podmiotom. Poza powyższym skarżący zaznaczył, że wadliwym pozostaje odwoływanie się przez Sąd Okręgowy do treści art. 2 pr. bank. albowiem regulacja ta wskazuje jedynie legalną definicję banku komercyjnego, nie zawężając jednocześnie stosowania ustawy wyłącznie do tej kategorii podmiotów. Celem ustalenia zakresu stosowania ustawy prawo bankowe niezbędnym pozostaje sięgnięcie do art. 1 pr. bank., który wskazuje zakres przedmiotowy stosowania ustawy. W tym zakresie należy uznać, że prawo bankowe reguluje i stanowi podstawę działalności NBP jako banku specjalnego, operującego obok banków komercyjnych, uzupełniając tym samym przepisy ustawy o NBP w zakresie działalności NBP obejmującej obszary wskazane w treści art. 1 ustawy prawo bankowe. Prokurator nadto wskazał, że art. 55 ustawy o NBP obejmuje swoim znaczeniem tajemnicę bankową, a więc w brzmieniu obowiązującym przepis wskazuje, że tajemnica bankowa w rozumieniu prawa bankowego zawiera się w zbiorze informacji, informacji niejawnych i tajemnic chronionych ustawowo objętych obowiązkiem nieujawniania. Celem wsparcia argumentacji uzasadniającej stosowanie regulacji pr. bank. wo-

bec NBP skarżący zaznaczył, że art. 104 ust. 2 pkt 13 pr. bank. przewiduje wyjątek od obowiązku zachowania tajemnicy bankowej w postaci wskazania, że nie dotyczy ona przypadków, w których udzielenie przez Narodowy Bank Polski informacji objętych tajemnicą bankową następuje na rzecz Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie zlecenia spraw i czynności związanych z udzieleniem kredytów, o których mowa w art. 42 i art. 43 ustawy o NBP, w tym związanych z zabezpieczeniem lub obsługą tych kredytów. Kierując się zasadą racjonalności ustawodawcy należy uznać, iż bezprzedmiotowym pozostawałoby kreowanie wyjątku w zakresie obowiązku zachowania tajemnicy bankowej przez Narodowy Bank Polski, w sytuacji braku obowiązku zachowania określonego trybu zwolnienia z tejże tajemnicy.

3. Stan prawny

Sąd *ad quem* w całości przychylił się do argumentacji podniesionej przez skarżącego wskazując, że koniecznym stało się wydanie orzeczenia o charakterze reformatoryjnym rozstrzygającego zgodnie z pierwotnym wnioskiem prokuratora i wyrażenie zgody na udostępnienie informacji objętych tajemnicą bankową zgodnie ze wskazanym ich rodzajem i zakresem.

W tym zakresie Sąd Apelacyjny wskazał, że postanowienie pierwszoinstancyjne obarczone jest obrazą prawa materialnego w zakresie wyłączenia pojęcia „banku” na gruncie ustawy pr. bank., konkretnie zawężając go do banku zdefiniowanego w art. 2 tejże ustawy. Z tej też przyczyny niezasadnie odmówił zastosowania art. 106b pr. bank. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że Sąd Okręgowy opierając swe stanowisko również na treści art. 55 ustawy NBP zdawał się nie zauważać ponadto, iż wprost przepis ten wskazuje, że informacje objęte tajemnicą bankową na podstawie pr. bank. zaliczają się do informacji, do nieujawniania których obowiązani są również pracownicy NBP oraz członkowie Rady i organów opiniodawczo-doradczych przy Zarządzie NBP. Potwierdzenia tego, że depozytariuszami informacji objętych tajemnicą bankową w rozumieniu ustawy pr. bank. są również NBP oraz osoby w nim zatrudnione, doszukiwać trzeba się w treści art. 104 ust. 1 w zw. z ust. 2 pkt 13 pr. bank. W myśl pierwszego z tych przepisów określającego zakres przedmiotowy i podmiotowy tajemnicy bankowej, bank, osoby w nim zatrudnione oraz osoby, za których pośrednictwem bank wykonuje czynności bankowe, są obowiązane zachować tajemnicę bankową, która obejmuje wszystkie informacje dotyczące czynności bankowej, uzyskane w czasie negocjacji, w trakcie zawierania i realizacji umowy, na podstawie której bank tę czynność wy-

konuje. Z kolei art. 104 ust. 2 pr. bank. określa wyłączenia spod tej tajemnicy. W związku z tym obowiązek zachowania tajemnicy bankowej nie dotyczy m.in. przypadku, w którym udzielenie przez NBP informacji objętych tajemnicą bankową następuje na rzecz Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie zlecenia spraw i czynności związanych z udzieleniem kredytów, o których mowa w art. 42 i art. 43 ustawy o NBP w tym związanych z zabezpieczeniem lub obsługą tych kredytów. W tym zakresie Sąd *ad quem* zgodził się ze skarżącym wskazując, iż kierując się zasadą racjonalnego ustawodawcy, bezprzedmiotowym byłoby kreowanie tego rodzaju wyłączenia spod przedmiotowego i podmiotowego zakresu tajemnicy bankowej, gdyby Narodowy Bank Polski nie był bankiem w rozumieniu art. 104 ust. 1 pr. bank. obowiązującym do zachowania tajemnicy bankowej w zakresie tym przepisem wyznaczonym.

Jednocześnie Sąd II instancji dokonał wykładni przepisów art. 1 pr. bank. oraz art. 3 ust. 2 pkt 4 ustawy o NBP wskazując, że jednym z zadań NBP pozostaje prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa, a art. 51 ust. 1 ustawy o NBP wprost wskazuje, że prowadzi on rachunki bankowe banków, budżetu państwa, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz innych osób prawnych, za zgodą Prezesa NBP. Tymczasem w myśl art. 5 pr. bank. czynnościami bankowymi są m.in. przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów, a także prowadzenie innych rachunków bankowych.

Powyższe rozważania doprowadziły Sąd odwoławczy do konkluzji, iż pojęcie banku na gruncie przepisów o tajemnicy bankowej w ustawie Prawo bankowe, obejmuje swym zakresem Narodowy Bank Polski. W konsekwencji do Narodowego Banku Polskiego oraz osób w nim zatrudnionych jak najbardziej będzie miał również zastosowanie tryb uregulowany w art. 106b pr. bank.

Pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Katowicach zasługuje na pełną aprobatę.

Określając status prawny NBP wspomnieć należy, że oprócz Konstytucji RP i ustawy NBP jego funkcje oraz zadania regulowane są ustawą pr. bank. NBP pozostaje bankiem specjalnym, o szczególnym umiejscowieniu w systemie bankowym. Artykuł 227 Konstytucji nadaje NBP status banku centralnego, tj. rolę „banku banków”, kredytodawcy ostatniej instancji, instytucji monetarnej oraz podmiotu nadzorującego równowagę

w gospodarce⁸. Narodowy Bank Polski ma szczególnie szeroki zakres kompetencji w zakresie organizowania, jak również bezpośredniej obsługi obiegu pieniężnego i kredytu. Zgodnie z art. 3 ustawy o NBP jednym z zadań banku centralnego jest prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa. Przedmiotowa obsługa budżetu obejmować będzie wykonywanie czynności bankowych w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 1, 3 i 6 ustawy pr. bank. w postaci przyjmowania wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem, udzielania kredytów, przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych. Równocześnie wskazać należy, że art. 55 ustawy o NBP przewiduje obowiązek nieujawniania informacji osobom nieupoważnionym, który trwa również po rozwiązaniu stosunku pracy, a także po ustaniu członkostwa w Radzie NBP i organach opiniodawczo-doradczych przy Zarządzie NBP. Przepis ten wymienia szereg informacji i tajemnic, w tym w swojej treści zawiera i obejmuje informacje stanowiące tajemnicę bankową.

Poddając analizie powyższy stan prawny i faktyczny należy uznać, że wykładnia przeprowadzona przez Sąd Okręgowy w Katowicach pozostaje zupełnie niezrozumiała oraz sprzeczna z bezpośrednim brzmieniem przepisów prawa materialnego. W tym zakresie wskazać trzeba, że wprawdzie jak słusznie uznał sąd I instancji NBP nie jest bankiem w rozumieniu art. 2 pr. bank. – tworzącego definicję legalną banku komercyjnego istniejącego w formie spółki akcyjnej, banku państwowego lub banku spółdzielczego, jednakże w swojej istocie nie sposób odmówić mu statusu banku specjalnego⁹, prowadzącego działalność bankową polegającą na prowadzeniu rachunków bankowych i udzielaniu kredytów. W tym zakresie warto odwołać się do orzecznictwa administracyjnego, które wskazuje, iż „wykonywanie czynności bankowych przez banki komercyjne jest działalnością gospodarczą (art. 5 ust. 4 ustawy Prawo bankowe). Nie można zatem uznać, iż jeżeli identyczne czynności, również odpłatnie, wykonuje centralny bank państwa, mają one inny charakter niż wówczas, gdy wykonuje je bank komercyjny”¹⁰. Ponadto wyeliminowanie trybu zwalniania z tajemnicy bankowej uregulowanego w pr. bank. względem informacji posiadanych przez NBP pozostaje tym bardziej niezrozumiałe, gdy przeprowadzi się wykładnię językową oraz literalną art.

---

⁸ P. W. Zawadzka, U. Banaszczyk-Soroka, P. Stanisławiszyn, D. Wojtczak-Samoraj, Ustawa o Narodowym Banku Polskim. Komentarz, Warszawa 2013, art. 1, LEX.

⁹ A. Kawulski, Prawo bankowe. Komentarz Opublikowano: LexisNexis 2013, LEX.

¹⁰ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 września 2005 r., sygn. FSK 2644/04, LEX nr 798986.

55 ustawy o NBP. Wykładnia ta prowadzi do jednoznacznej konkluzji – tajemnica bankowa zawiera się w zbiorze informacji objętych obowiązkiem nieujawniania nałożonym na NBP i osoby w nim zatrudnione. O ile więc obowiązek nieujawniania informacji kreowany przez ustawę o NBP pozostaje szerszy w swoim zakresie, o tyle nie ogranicza w żaden sposób regulacji prawa bankowego. Wydaje się, iż wola ustawodawcy kreującego tenże przepis była wręcz przeciwna – wykreowanie w ramach ustawy o NBP przepisu o funkcji gwarancyjnej szerszej aniżeli wyłącznie tajemnica bankowa. Słusznie zauważa Sąd Apelacyjny w Katowicach w ślad za skarżącym, że wykładnia art. 55 ustawy o NBP pozostaje dodatkowo wzmocniona wykładnią systemową i komparatystyką z art. 104 ust. 2 pkt 13 pr. bank. Powyższy artykuł wskazuje, że obowiązek zachowania tajemnicy bankowej nie dotyczy przypadku, w którym następuje udzielenie przez NBP informacji objętych tajemnicą bankową na rzecz Banku Gospodarstwa Krajowego w zakresie zlecenia spraw i czynności związanych z udzieleniem kredytów, o których mowa w art. 42 i art. 43 ustawy o NBP, w tym związanych z zabezpieczeniem lub obsługą tych kredytów. Przepis ten bezpośrednio posługuje się pojęciem tajemnicy bankowej wobec NBP i kreuje wyjątek od reguły obowiązku jej zachowania.

Rozważania te prowadzą do tezy zawartej w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach – pojęcie banku na gruncie przepisów o tajemnicy bankowej w ustawie Prawo bankowe, obejmuje swym zakresem Narodowy Bank Polski. W konsekwencji do Narodowego Banku Polskiego oraz osób w nim zatrudnionych jak najbardziej będzie miał również zastosowanie tryb uregulowany w art. 106b pr. bank.

Bibliografia

Akty prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483).
2. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 2439 – dalej pr. bank.).
3. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 492).

Publikacje

1. Kawulski A., Prawo bankowe. Komentarz, eI/LEX 2022.

2. Zawadzka P. W., Banaszczak-Soroka U., Stanisławiszyn P., Wojtczak-Samoraj D., Ustawa o Narodowym Banku Polskim. Komentarz, eI/LEX 2022.

Orzecznictwo

1. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 września 2005 r., sygn. FSK 2644/04, LEX nr 798986.

Commentary to the decision issued by the Appellate Court in Katowice on 31 May 2022, ref. no. II AKz 453/22

Abstract

Commented on in this paper, the decision addresses the issue of whether the National Bank of Poland continues to be the “bank” within the meaning of the Banking Law and thus is subject to banking secrecy provisions, including Article 106b of the Banking Law that provides for a procedure for giving consent to disclose information constituting a banking secrecy. The decision itself and the arguments contained therein are believed to merit approval. The Appellate Court in Katowice rightly concluded that the definition of the “bank” as provided by the Banking Law includes the National Bank of Poland that is thus obliged to maintain secrecy as it performs banking activities of keeping bank accounts.

Key words

Banking secrecy, National Bank of Poland, dispensation from secrecy, banking law.